

CYBERPRZEMOC A ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRAWNA. Renata Zalewska

Cyberprzestrzeń wabi w dzisiejszych czasach dzieci i młodzież. Czy jednak nasze nieletnie dzieci potrafią się w niej poruszać i korzystać z nowoczesnej technologii zawsze we właściwy sposób? Nieograniczony dostęp do sieci i brak kontroli nad umieszczanymi tam informacjami jest przyczyną szeregu zagrożeń, jakie mogą nas spotkać w cyberprzestrzeni. Anonimowość Internetu i telefonii komórkowej daje możliwość działania korzystnego jak i działania noszącego znamiona przestępstwa. Sprawcy cyberprzemocy łudząc się anonimowością swoich działań sądzą, że są bezkarni.

Ale czy rzeczywiście sprawcy są całkiem bezkarni? Na czym polega zjawisko cyberprzemocy?

Pojęcie "cyberprzemoc" w powszechnym rozumieniu wywodzi się od angielskiego słowa "cyberbullying" i oznacza przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych za pomocą komunikatorów, czatów, stron internetowych, blogów, SMS-ów i MMS-ów. Samo pojęcie cyberprzemocy nie funkcjonuje samodzielnie w polskim prawie. Nie istnieją też przepisy prawa regulujące to zjawisko w prawie karnym w osobnym dziale, jako "przestępstwa Internetowe". Czy wobec takiego stanu faktycznego sprawcy cyberprzemocy mogą czuć się bezkarnie? Czy mogą szykanować, grozić, zniesławiać, znieważać, nękać, obrażać wulgaryzmami? Czy mogą włamywać się na cudze konta emaliowe, profile w serwisach społecznościowych, na blogi czy inne miejsca strzeżone hasłem lub innym zabezpieczeniem, w celu uzyskania prywatnych informacji i dalszym ich rozprzestrzenianiu dla żartu lub szykanowania nieświadomego sytuacji właściciela? Co ma zrobić młody człowiek, kiedy staje się ofiarą cyberprzemocy? Jaką odpowiedzialność mogą ponieść nieletni sprawcy? Problem jest poważny, bo ofiarami i sprawcami cyberprzemocy są niestety najczęściej nieletnie osoby, zazwyczaj rówieśnicy.

O odpowiedzialności za działania w cyberprzestrzeni dyskutowały dzieci i młodzież uczestniczące w zajęciach edukacyjnych dotyczących cyberprzemocy w okresie marzec-kwiecień 2016 r. w Oławie i Strzelinie. Zajęcia edukacyjne prowadzili specjalnie przeszkoleni pedagodzy. Zarówno szkolenie pedagogów jak i zajęcia edukacyjne z dziećmi i młodzieżą odbyły się w ramach projektu "Z rozwagą w sieci" realizowanego przez Stowarzyszenie ADESSE a dofinansowanego przez Fundację Dzieci Niczyje w ramach pozyskanych środków z The Velux Foundations. W zajęciach edukacyjnych prowadzonych w formie warsztatów wzięło udział łącznie ponad 60 dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych i z rodzinnych form opieki zastępczej w wieku od 7 do 18 lat. Młodzi uczestnicy zajęć dowiedzieli się o ochronie prawnej: karnej i cywilnej. Ofiara cyberprzemocy może skorzystać z postępowania cywilnego i postępowania karnego. Kiedy znamiona przestępstwa nie są możliwe do skierowania sprawy do postępowania karnego (zgłoszenie jako przestępstwa) pozostaje wówczas droga cywilna i dochodzenie naprawienia szkody czy domaganie się roszczeń odszkodowawczych. Podstawowym warunkiem dochodzenia jakiegokolwiek odpowiedzialności za

przestępcze działania jest zawsze ustalenie sprawcy cyberprzemocy i zabezpieczenie jej dowodów. Jako dowody mogą być materiały z Internetu zgrane na płytę lub inny nośnik, a także wydrukowane z podaniem adresów danych stron internetowych, na których były prezentowane, jak również zachowane w telefonie komórkowym SMS-y czy MMS-y. Ważni są również świadkowie, którzy słyszeli lub widzieli dane nagrania.

Wszelkie działania prawne w stosunku do małoletnich ofiar przemocy realizują rodzice lub opiekunowie prawni. Bez współpracy z rodzicami nie jest możliwe dochodzenie odpowiedzialności prawnej dziecka pokrzywdzonego cyberprzemocą. Jeżeli sprawcą cyberprzemocy jest osoba poniżej 17. roku życia, działania w sprawie podejmuje sąd rodzinny i nieletnich. Sprawca powyżej 17. roku życia może odpowiadać przed sądem karnym. Każdy kto zetknie się z cyberprzemocą, ma jednak społeczny obowiązek poinformowania odpowiednich instytucji tj. rodziców czy opiekunów prawnych, szkoły, Policji, Prokuratury czy Sądu. Za przestępstwo popełnione przez dziecko pewną odpowiedzialność mogą ponosić jego opiekunowie, pod warunkiem, że nie można im zarzucić rażącego niedopełnienia obowiązków wynikających z władzy rodzicielskiej.

Źródło: <http://dzieckowsiecifdn.pl>; <http://prawo.gazetaprawna.pl/artykuły/825016,nastolatki-szykanuja-w-internecie-kto-i-w-jaki-sposob-poniesie-odpowiedzialnosc.html>